

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Acta Ex Ms. Rothomagensi. Auctore Anonymo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

ACTA

Ex Ms. Rothomagensi.

Auctore Anonymo.

Auctoris
prologus.

Beatissimi Evodii confessoris Vitam scripturus habitatorem ipsius invoco Spiritum, ut ipse mihi tribuat scribendi facultatem, qui non solum infantium linguas facit disertas, verum etiam brutorum animalium ora in verba resolvit. Valde enim condecet, ut fidelibus populis Sanctorum ad imitandum proponantur gesta, quatenus illorum sequentes vestigia cum ipsis valeant adipisci præmia sempiterna. Quid autem prodest electorum gesta aure carnis percipere; nisi hæc etiam studuerimus imitando perficere? Imitemur igitur ipsos, qui quondam nostri similes ex parte carnis fuere, ut et nos ad ipsorum similitudinem confirmemur in æterna beatitudine. Superna siquidem charitas Christi, cujus alternantur sidera, nunquam destitit suæ sanctæ Ecclesiæ per suorum electorum merita virtutum ministrare magnalia, quas valde indignum est silentio prætermittere: sed potius excellenter propalare: laus enim Dei est, cum servi glorificentur. His ergo omissis ad narrationem veniamus.

Nobili loco
natus Evodius,

2 Fuit illo in tempore, quod Chlotarius, filius incliti regis Francorum Ludovici agebat in sceptris a, vir quidam nomine Florentinus, ex nobilissima fortissimaque Francorum gente progenitus, omni sagacitate et industria, omniumque rerum abundantia præditus, religione etiam sanctæ Christianitatis omnimodis exornatus. Hic juventutis flore multarum virtutum, humilitatis et patientiæ, pietatis et misericordiæ floribus exornatus pollebat. Uxorem præterea hortatu nobilium amicorum sublimem genere, divitiis et facultatibus sortitus, cum omni honestate et casta copulatione cum ea **C** multo tempore mansit: assiduis itaque precibus Dominum exorabant, ut sic transirent per bona temporalia, ab eo sibi concessa, ne amitterent sempiterna. Igitur Dei disponente gratia, conjux ejus nomine Celima b, concepit et peperit filium, cui nomen imposuerunt Evodium, qui in septem gradibus baptismatis septem comprehendit dona Spiritus sancti.

et status ec-
clesiastico
addictus,

3 Puerilibus annis præterea prætermisiss, viris traditur litteris sacris imbuendus, qui, favente Deo, præ cetera turba sodalium proficiebat ecclesiastico nutrimento, cepitque cantu pollere, charitate fulgere, castitate vernare, eloquio coruscare, in omni prudentia decoratus incedere: in Rothomagensi enim civitate c, ut Deo omnipotenti devoti cordis servitium exhiberet, ecclesiæ a parentibus traditur educandus; ubi sancte ac juste conversatus, multis virtutibus exornatus, præ cunctis effulsit. Erat enim vir Dei sanctus Evodius piissimus et omni suavitate conspicuus, vultu hilaris, oculis fulgentibus, blandus in verbis, virginitate præcellens, corpore pulcherrimus, statura decorus, omni bonitate repletus. Imitabatur columbæ simplicitatem et serpentis secundum Dominicum præceptum d

astutiam; quia nec simplicitas sine astutia, nec astutia sine simplicitate nobis debet inesse: quomodo autem utrumque sit habendum, nobis Apostolus insinuat, dicens: « Volo sapientes vos esse in bono, et simplices in malo e. » Incedebat etiam castitate præcinctis renibus, bonorumque actuum insudabat operibus, lucernam tenendo in manibus proximis lucem ministrabat.

4 Erat voluntas ejus in lege Domini die ac nocte, ecclesiarum frequenter terebat limina, et quæ illic recitabantur, mente intentissima replians, velut apis prudentissima flores sacræ Scripturæ recondebat, orabat jugiter pro donis celestibus, precabatur cum assidua cordis contritione pro salute populi, quem Christus suo pretioso sanguine redemit, jejunabat etiam sæpissime, et si quando cibum sumere contigisset, pane erat exiguo contentus et sale cum assidua potatione aquæ. Si esurientem aliquando videre contigisset, abundantissime reficiebat, et sitientem potabat. Eleemosynis quoque operam dabat, miserorum sublevabat necessitatem, nudos vestiens, algidos calefaciens, infirmos etiam saluberrima consolatione visitando demulcens. Si aliquem morèntem conspexisset, dulci alloquio consolabatur, viduarum et orphanorum advocatus erat per omnia, et debito oppressis condigno juvenam succurrebat. Pater erat, ut alter Job, pauperum, oculus fuit cæco, pedes claudo et per omnia unanimes se exhibebat.

5 His et hujusmodi virtutibus bonis Evodius coruscans tam Deo complacebat, quam hominibus: interea accidit, Rothomagensem archipresulem f migrasse ab hoc seculo et plebem viduatam remanere pastoris subsidio; cleri denique ac populi unanimis intentio beatum Evodium dignum fore acclamabat pontificio, qui, sicut bonis actibus præibat cunctos, ita etiam gradu honoris decebat, ut præcelleret universos; hoc omnis sexus, ætas omnis, hoc omnium voluntas fieri debere adjudicabat, ut tanti meriti Vir eorum fieret rector, qui eos viæ rectæ dogmate nutrirer. Divinitatis ergo instinctu ad aures regis universæ plebis clamor univocus pervenit, scilicet ut beatus Evodius sibi præponeretur in pontificio: rex g autem hæc audiens, dignumque fore Sanctum tanti honoris intelligens, libentissime voluntati eorum assensum præbuit. Eligitur ergo beatissimus Evodius functus h pontificatus honore, universis hinc atque inde acclamantibus unanimi voto, atque ad Rothomagensem cum consonis vocibus laudum perducitur sedem.

6 In ingressu ergo illius quanta exultatio universæ plebis occupaverit corda, vix cujusdam eloquentiæ oratoris enarrare valet peritia; referebat enim laudes promiscui sexus populus et ætatis Deo altissimo, et clerici quasi bonæ pecudes alludebant invicem pro pastore, sibi a Deo cælitus collato: vere enim beatus populus, qui talem pastorem ac patronum meruit accipere divinitus, quo sublimato in cathedra, eo quod talem, tantumque recepisset sacerdotem i. Denique locatus in solio, qualem se erga omnes exhibuerit, vix explicare valet aliquis. Erat enim vultu clarus, sed clarior mente; dulcis eloquio, mansuetissimus conversatione. Præibat

A Præibat gregem commissum pastor egregius, tendebat ad Christum Pontifex beatissimus, ad quem desiderabat, ut perveniret omnis grex sibi commissus: tanta enim circa eum charitas erga cunctos exercebat, ut in terris positus in cœlestibus habitaret: quæcumque enim discipulis præcipiebat vitanda, in suis factis iudicabat non agenda: erat in sermone ejus erudita expositio, in facie angelica visio, in dispensatione quoque largissima humanitatis gratia refulgebat. Thesaurus cœlo condebat, ubi eos invenire posset, quando terrenis solutus vivere feliciter inciperet cœlestibus; diligebat namque Deum toto corde et virtute et proximum tanquam seipsum, spernens omnia, præter quod erat gratia divina. Eleemosynam sane non negligebat inter alias virtutes; quapropter Scriptura testatur: Sicut aqua ignem, ita eleemosyna h extinxit, si qua illi inerant, humanitatis peccata.

episcopo propriis,

7 Die quadam cum plures ad eum pauperes advenissent, et eleemosynam postularent, vir Dei Evodius per ministros agnovit, quod amplius, quam duos aureos nummos non haberet: deferri sacculum jubet, Jesum prece tacita invocavit; illico virtus divina affuit in sacculo, aurum crevit, tantaque illic nummorum est inventa pecunia, quanta præ foribus pauperum stabat caterva. Facile hoc præstitit, qui quater denis annis Israëliticam in heremo turbam pavit. Nec enim mirum, si ille inclitus artifex, qui solem extendit radio invocatus a fidei servulo, aurum fudit in saculo, ut ea, quæ fecit pro Famulo, nota fiant in saculo. Adveniente vero quodam quadragesimali tempore, nemo valet enarrare, quas cruces, quæ supplicia sibi ipse indixerit, quantæ macerationi semet dederit, in orationis videlicet studio, in sanctæ predicationis alloquio, in jejuniis, in vigiliis, in eleemosynarum largitate ac multimodis virtutum exercitiis. Cum spirituali gaudio sanctum Pascha expectabat, in quinta vero feria cœnæ Dominicæ, absolutione populi fideliter expleta, sacris se induens vestibus una cum clericorum caterva oleum sacrum, chrisma cum balsamo consecravit, quo die superveniente multitudine sacerdotum, qui parochiis ecclesiæ Rothomagensi subjacentibus i, ut oleum cum chrismate ad ecclesiam sibi commissam deferret, ministri ejus minus cauti absque jussu archipræsulis omnem eis chrismatis liquorem dederunt, præterquam quod fuerat positum in ampulla ad reservandum. Die ergo Sabbati dum sanctus archipræsul Evodius Missarum solemnia celebraret, advenit hora explendi sacramentum baptismi et jussit sibi exhiberi pixidem chrismatis, cumque ab acolytho præsentaretur, Christi Jesu Domini virtus notum fecit magnifice populo, quam pro-

quam pro-

8 Oblatus quippe est illi a parentibus ab infantia mutus puer, pro quo omnipotentis Dei clementiam solo prostratus exorans, cum se relevasset a pavimento, sumpto sacro in manibus chrismate, digito dimisit in ore ejus, et perunxit linguam cum signo crucis, qui statim audiente populo locutus est, et magnificabat in voce exultationis magnitudinem Dei omnipotentis: populi autem hæc audientes et videntes replebantur gaudio, et magis ac magis roborabantur in fide. Præstitit etiam Deus alia innumera miracula per Servum suum, quæ ob ni-

miam prolixitatem, ne fastidium audientibus generem, a nobis prætermittuntur. Nam cum in ergumenis rogaretur, et ille ob jactantiam suam simularet agere h, pietate tandem victus, adduci ad se eos jubebat et tantummodo signo crucis super illos edito sine ullo tactu sanitati pristina reformabat. Illo absente multi de virga pastoralis, quam manu ferre consueverat, signati, demonibus illico fugatis, sanitati sunt restituti. Nam et de stratu ejus si quis ægrotus quippiam abstulisset, erat præsens medicamentum febricitantibus.

A. ANONYM.

9 Præterea et variis infirmitatibus oppressis in nomine Dei omnipotentis cum virtute orationis vir Dei sanctissimus Evodius auxilium salutis obtulit. Quodam etiam tempore accidit, ut, civitas Rothomagus igne succensa, pene totius urbis excidium minaretur incendium. Cives, hoc videntes, celeriter ad eum confugiunt petentes, ut Dei misericordiam exoraret, ut tam magno liberarentur exterminio. At ille in locum, ubi vehementer ignis inerat, pergens, orationem cum lacrymis fudit, et signo crucis contra flammam facta, ita Domini virtute extinctus est ignis, ut veluti fumus illico deficeret. Talibus ac tantis virtutibus flagrans beatus Dei Pontifex Evodius, advenit tempus, quo pius Dominus remunerationem laborum Servi sui reddens de præsentis seculo ad se vocaret.

quorum aliquo

10 Abierat enim idem Sanctus ad Andeliacum l, diocesis suæ vicum, scire cupiens, qualiter clerici ibidem commanentes ecclesiasticum implerent officium. Ubi aliquantisper commoratus, a modica febre pulsatus, viribus corporis cepit repente destitui. Intellexit protinus Vir sanctus, tempus migrationis suæ imminere; convocataque cleri ac populi multitudine, exhortabatur eos, ne a fide Christi omnino deviant, sed mandatis ipsius implendis operam darent, eleemosynæ atque pietatis actibus insisterent, miserorum necessitatibus subvenirent, infirmorum visitationibus insudarent, orationibus sanctis die ac nocte vacarent, dilectionem Dei et proximi ante omnia servarent, et quod pati quis non vult ab aliquo, nec ipse faciat alicui, sed quod Dominus in Evangelio præcepit facientes, quæ vultis, ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Similiter tunc universi elevantes voces ad sidera, cum magnis singultibus clamabant, dicentes: Cur nos deseris, Pater sancte? Petimus obnixi, ne nos deseras, ne, te pastore amisso, morsibus luporum petamur. At ille, manu innuens, ut tacerent, tandem facto silentio, cum magna hilaritate mentis Eucharistiam suscepit et, cunctis flentibus, hoc tantum voce respondit: Valet, filii mei charissimi in pace, viscera mea.

hic enumerantur,

F

11 Cum hoc dixisset, muniens se signo crucis tradidit beatam animam in manus angelorum, perpetuo Christo victuram. Tunc itaque corpus sanctissimum honorifice plebs olosericis involventes imposuerunt feretro, elevantesque illud nobiles viri ex clero et populo ad Rothomagensem urbem tumulandum in beatæ semper Virginis ecclesia cum magno deferunt psallentium choro, in ipso vero introitu civitatis triginta rei tenebantur catenis ferreis vincti, qui agnoscentes sancti Viri corpus ibi deduci, exorabant clementiam Salvatoris, ut in eis ostenderet meritum sui Confessoris. Mox illis orantibus et vincula franguntur et ostia carceris reserantur et sic liberati Deo gratias resonabant.

vicis mortuusque floruit,

Sanati

A. ANONIMO. Sanati sunt etiam in ecclesia cæci quatuor, claudi decem et octo. Sepultus est autem Sanctus Dei in ecclesia beata Mariæ semper Virginis ubi sedes episcopalis *m*, cum magno tripudio laudis ejus in Christo dormitio extitit octavo Idus Octobris, qui cum Patre æterno etc.

ANNOTATA.

a Clotarius, filius Clodovei, ab anno 511 regnare in Gallia exorsus fuit, obiitque anno 561. Itaque seculo videtur S. Evodius in Rothomagensi cathedra collocatus fuerit, si his ejus Actis standum sit. At longe antea floruisse Evodium, verosimilius est ex dictis in Commentario prævio numm. 3 et 4.

b Alibi lego: Celina.

c Primaria Normannicæ in Gallia provincie civitas est.

d *Matt.* 10, §. 16: Estote ergo prudentes, sicut serpentes et simplices sicut columbæ.

e *Ep. ad Rom.* cap. 16, §. 19.

f Verosimilius is fuit Innocentius, ut habent Acta Archiepiscoporum Rothomagensium in Mabillonianis veteribus Analectis, anno 1723 Parisiis typis edita. Vide Commentarium prævium num. 4.

g Puta Clotarii, filii Ludovici seu Clodovei I, ex mente hujus biographi.

h *Tobiæ* cap. 4, §. XI: Eleemosyna ab omni peccato et a morte liberat.

i *Supple*: Præerant, aut quid simile.

k Si hæc recte in apographo nostro sic habeantur, ita videntur intelligenda, ut Evodius similes occasiones vitare voluerit, ne immodicis, ut sibi persuadebat, hominum de se laudibus ansam daret, ita ut non propriam, sed suorum, præsulis sui sanctitatem efferentium, jactantiam vitare voluerit.

l Andeliacum locus est ut scribit Valesius in *Notitia Galliarum*, venerandæ antiquitatis, vulgo Andely sur Seine, seu Andeliacum ad Sequanam, quod Sequana non procul inde fluit, dictus, distansque Rothomago leucis circiter septem.

m Andeliaco Rothomagum delatum S. Evodii corpus in cathedrali templo servatum fuit, dum Brennacum translatum fuit metu ingruentium Normannorum, ut opinatur Pommerayus, verus annus 842. S. Evodii translatio olim, ut idem Pommerayus scribit, Rothomagi celebrata fuit die 8 Julii: non ea, ut apparet, qua corpus ejus Rothomago Brennacum fuit translatum: sed potius ea, qua Andeliaco Rothomagum primo delatum fuit; cum tamen hæc ante mensem Julii, paulo post ejus obitum, qui Idibus Octobris hic contigisse dicitur, facta fuisse videri possit; suspicabitur forte quis, S. Evodii corpus, crebrescentibus ejus prodigiis, e tumultu postea elevatum, et solemnibus supplicatione circumlatum, honorificentiorique lipsanoteca inclusum, solennitati huic, die VIII Julii olim Rothomagi celebratæ, occasionem præbuisse.

DE S. PELAGIA

PENITENTE HIÉROSOLYMIS

COMMENTARIUS PRÆVIUS

C. B.

§ I. Sanctæ ab aliis distinctio, memoria in Fastis sacris, probatæ fidei Acta edenda.

C
ANNO CIRCA
TER CCLVII.
Sancta, quæ
a bris Pe-
lagiis jam
datis ter-
tiaque ad-
huc danda,

A d hunc ipsum diem jam duas inter Prætermis-
missos sanctas Pelagias, quarum altera ad
IV Maii, altera ad XI Junii diem in Opere
nostro data est, retulimus, et tamen hic modo alia
adhuc S. Pelagia commemoranda restat, hodie, non
Græcorum tantum, ut illæ, sed Latinorum etiam
aliarumque nationum Fastis sacris inscrip-
ta, ac imprimis quidem in Martyrologio Ro-
mano hodierno paucis hisce verbis annuntiata:
Jerosolymis sanctæ Pelagiæ, cognomento Pœnitentis.
Quam certo hæc a duabus illis, Prætermis-
missis inter hodie, ut dixi, jam recensitis, dis-
tinguatur, luculentissime, quæ in Historico de
earundem postrema Commentario ad dictum Junii
diem IX Janningus noster affert, evincunt;
ut plura, quo id probatum dem, hic disserere,
necesse non sit. Nec verbis etiam admodum mul-
tis opus est, ut eandem S. Pelagiam, hic dan-
dam, probemus diversam tum a S. Pelagia, in
Hieronymianis codicibus, plurimisque aliis Fa-
stis sacris ad XIX Octobris diem memorata; tum
etiam a Margarita, ab Arturo a monasterio e
Petro de Natalibus in Catalogo lib. 9, cap. 37,
et e Jacobo de Voragine in Legendis Sanctorum

cap. 146 in Gyneceum sacrum hodie illata, quæ,
seculo relicto virique habitu assumpto, Pelagium
sese quod et Sancta nostra ex dicendis fecit,
nuncupavit. Pelagia enim, Fastis sacris quam-
plurimis ad XIX Octobris inserta, martyrio coro-
nata vitam hanc mortalem terminavit, quod de
Pelagia nostra, utpote quam dicenda in pace quie-
visse ostendent, dici non potest.

3 Quod autem ad Margaritam, qua, seculo relicto
virique habitu assumpto, Pelagium sese nuncupavit,
jam spectat, etsi etiam Margaritæ nomine ab
Antiochenis Sanctam nostram, ante quam sese, vitæ
improbæ ac impuræ cæno ex-
cussu, ad Dominum converteret, vocatam aliquando
fuisse, edenda, de quibus infra, Acta fidem
indubitata faciant, illam tamen a Margarita,
apud Petrum de Natalibus et Jacobum de Voragine
memorata, certissime esse diversam, quæ
haud difficulter comperiet, qui, quæ bini hi
scriptores de Margarita sua memoriæ produnt,
cum edendis, quæ, quemadmodum mox docebo,
fidei undequaque probatæ sunt, Sanctæ nostræ
Actis contulerit. Margarita quidem, quæ ab Equi-
lino et Jacobo de Voragine atque ea his ab Ar-
turo